

ŠKOLSKO/OPĆINSKO/GRADSKO NATJECANJE IZ GEOGRAFIJE 2012. GODINE

Razred ili kategorija natjecanja: 5. razred

Zaporka

--	--	--	--	--

Broj postignutih bodova ____ / 70

Potpis članova Školskog povjerenstva

1. _____

2. _____

3. _____

Mjesto i nadnevak: _____

UPUTE UČENICIMA

Za rješavanje zadataka predviđeno je 60 minuta.

Test se rješava kemijskom olovkom s plavom tintom koja se ne briše. Uporaba obične olovke i crvene ili neke druge boje tinte (osim plave) rezultira diskvalifikacijom učenika.

Pri rješavanju testa treba primijeniti jezičnu normu standardnoga hrvatskoga jezika, posebice treba poštivati pravopisna pravila o pisanju velikoga i maloga početnoga slova geografskih imena. Geografska imena čije je podrijetlo iz drugih (stranih) jezika moraju biti napisana u izvornom obliku (transkribirana na latinicu), npr. New York, Stuttgart, Loire...

Odgovori učenika moraju biti čitljivo napisani pisanim slovima (osim u zadacima u kojima je odgovor jedno slovo).

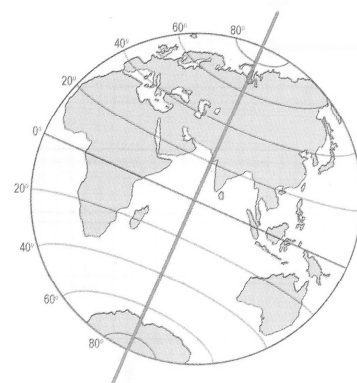
Za vrijeme testiranja ne smije se koristiti ništa osim navedenoga pribora za pisanje. Ova odredba podrazumijeva da natjecatelji ne smiju kod sebe (na sebi, ispod, u svojoj odjeći i slično) imati predmete koji na bilo koji način mogu dovesti u sumnju pravilno provođenje natjecanja. Učenici se ne smiju služiti atlasom, zidnom kartom ni računalom. Kartografski i grafički prilozi nužni za rješavanje zadataka sastavni su dio testa.

Potpuno ispravno riješeni zadaci, prema uputi za rješavanje vrednuju se s jednim, dva ili tri boda. U djelomično ispravno riješenim zadacima boduju se ispravno riješene čestice, ako u njima nije bilo korekcije odgovora. Netočno riješeni zadaci i naknadno ispravljeni odgovori te odgovori koji su pisani tiskanim slovima ili kombinacijom tiskanih i pisanih slova ne vrednuju se.

3

1. Zadatak riješi na priloženom crtežu Zemlje i upiši odgovor na crtu.

- Znakom • označi točku na sjevernoj polutki najbližu središtu Zemlje.
- Ta se točka zove _____.
- Kosim crtama ispuni cijelu južnu polutku.

U SVAKOM OD SLJEDEĆA TRI ZADATKA JEDAN JE ODGOVOR TOČAN. ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNOG ODGOVORA.

1

2. Koji je meridijan na globusu u geografskoj mreži nasuprot početnom?

- meridijan 0°
- meridijan 90°
- meridijan 180°
- meridijan 360°

1

3. Koliko se stupnjeva Zemlja okrene u vrtnji oko svoje osi za 4 sata?

- 90°
- 60°
- 30°
- 16°

1

4. Što se prikazuje izohipsama na topografskoj karti?

- objekti
- naselja
- prometnice
- reljef

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE GEOGRAFSKE KARTE HRVATSKE.

2

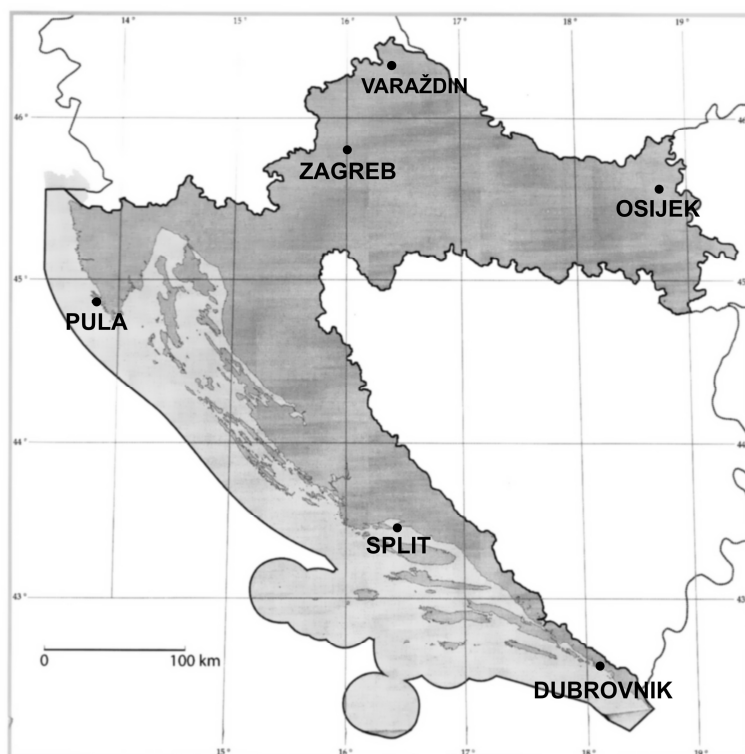
5. Zaokruži mjerilo na priloženoj geografskoj karti. Ova vrsta mjerila naziva se _____.

2

6. Na geografskoj karti zaokruži ime grada u kojem će Sunce najkasnije izaći. Ime grada u kojem će Sunce najranije izaći je _____.

2

7. Grad _____ će u vrtnji Zemlje oko svoje osi napraviti najduži put, a grad _____ najkraći put.

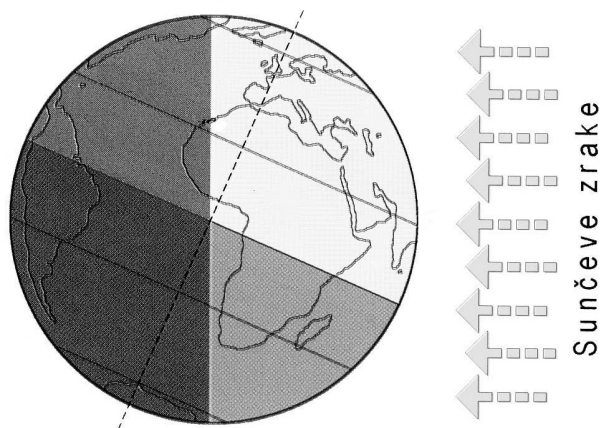

U SLJEDEĆIM ZADACIMA DOPUNI REČENICE.

- 2 8. Najdulja paralela na Zemlji naziva se _____ ili _____ i dijeli Zemlju na _____ polutku i _____ polutku.
- 2 9. Za vedrog dana možemo se orijentirati pomoću Sunca. Ako smo u podne leđima okrenuti Suncu naša će sjena padati na _____ (upiši stranu svijeta), jer je Sunce na _____ (upiši stranu svijeta).
- 2 10. U podjeli geografskih karata prema mjerilu, karta izrađena u mjerilu 1:200 000 pripada skupini _____ karata. Udaljenost od 1 cm na toj karti predstavlja udaljenost od _____ km u prostoru.
- 2 11. Stupanjska udaljenost južne obratnice iznosi _____ od ekvatora prema _____ (upiši stranu svijeta). Ona dijeli dva toplinska pojasa: _____ i _____.
- 2 12. Pojava pri kojoj se tijekom jednog dana Sunce ne spušta ispod horizonta na 90° južno od ekvatora naziva se _____. Ta se pojava na sjevernoj polarnici javlja _____ (upiši datum).

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ PRILOŽENI CRTEŽ ZEMLJE I SUNČEVIH ZRAKA.

- 2 13. Podebljaj cijelom dužinom paralelu na koju sunčeve zrake padaju okomito u prikazanom položaju. Ta se paralela naziva _____.
- 3 14. Zemlja se u prikazanom položaju u odnosu na Sunce nalazi _____ (upiši datum). U Australiji će tada započeti _____ (upiši godišnje doba), a u Europi _____ (upiši godišnje doba).

U SLJEDEĆA TRI ZADATKA DOPUNI REČENICE.

1 15. Zemlji najbliža zvijezda je _____.

1 16. Svemirsko tijelo najbliže Zemlji zove se _____.

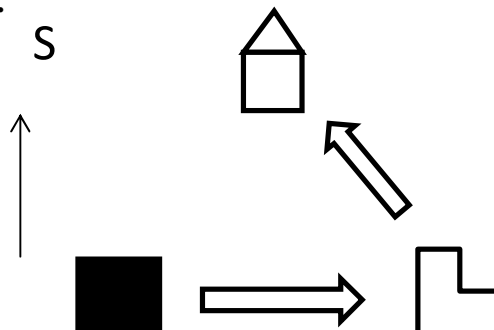
1 17. Odnos duljina na geografskoj karti i odgovarajućih duljina u prostoru nazivamo _____.

U SVAKOM OD SLJEDEĆA DVA ZADATKA U PAROVIMA POJMOVA KOJI SU PODEBLJANI I ODVOJENI KOSIM CRTAMA ZAOKRUŽI ONE POJMOVE KOJI SU TOČNI.

2 18. Od kraja 19. stoljeća Zemlja je dogovorno podijeljena na **12 / 24** vremenska pojasa, a svaki pojas iznosi **4° / 15°**. Pojasno vrijeme koje se primjenjuje u Hrvatskoj naziva se **srednjoeuropsko / srednje griničko vrijeme**. Vrijeme tog pojasa određuje se prema mjesnom vremenu meridijana **15° / 16°** istočno od početnog.

2 19. Rotacija je vrtnja Zemlje oko **Sunca / svoje osi** i traje **1 dan / 1 godinu**. Posljedica je izmjena **godišnjih doba / dana i noći** i spljoštenost Zemlje **na ekvatoru / na polovima**.

3 20. Sljedeći zadatak riješi pomoću skice.
(strane svijeta ne piši kraticama)

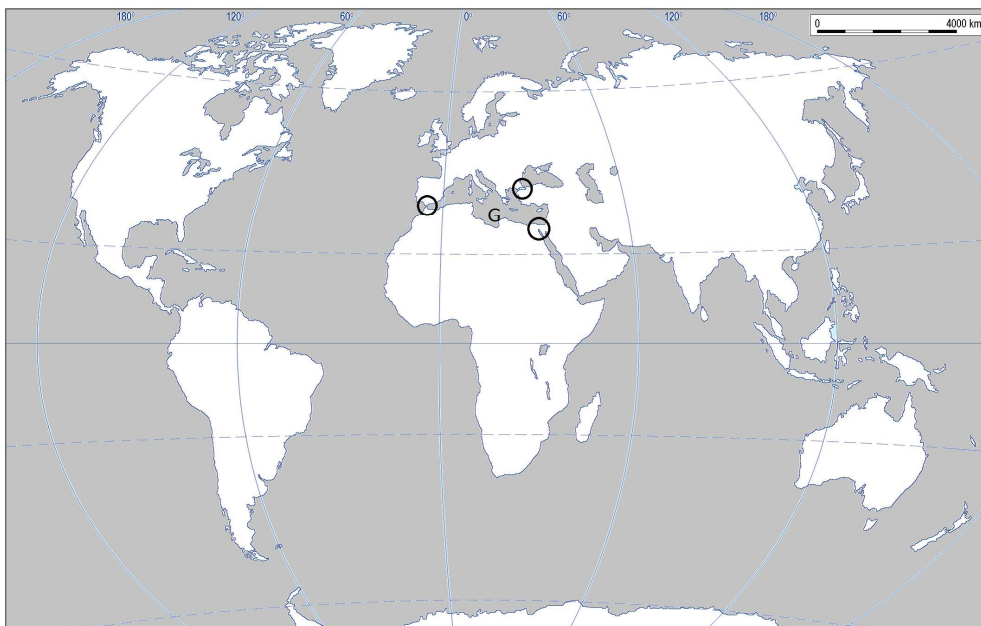
Pješak je krenuo od kuće prema _____ (upiši stranu svijeta) i stigao do _____ (upiši ime objekta prikazanog topografskim znakom).

Nastavio je put prema _____ (upiši stranu svijeta) do _____ (upiši ime objekta prikazanog topografskim znakom).

Da bi se pješak vratio kući treba krenuti prema _____ (upiši stranu svijeta).

Ucrtaj na skicu strelicu koja prikazuje pješakov povratak kući.

SLJEDEĆIH PET ZADATAKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE SVIJETA.

2	
2	
2	

21. Na priloženoj karti slovo **A** upiši na kontinente koji se u cijelosti nalaze na sjevernoj polutki.
22. Na priloženoj karti upiši slovo **B** na kontinente koji su najbliži u Beringovom prolazu.
23. Na priloženoj karti slovo **C** upiši na površinom najmanji kontinent kroz koji prolazi ekvator, a slovo **D** na površinom najmanji kontinent Starog svijeta.

2	
---	--

24. Na priloženoj karti upiši slovo **E** na površinom najmanji kontinent koji se u cijelosti smjestio na južnoj polutki, a slovo **F** na najdublji ocean.

3	
---	--

25. Slovom **G** na karti je označeno _____ more. S Atlantskim oceanom povezuje ga _____ prolaz. Kružić koji označava zadani prolaz prekriži znakom **X**.

U SLJEDEĆA DVA ZADATAKA DVA SU ODGOVORA TOČNA. ZAOKRUŽI SLOVO ISPRED TOČNIH ODGOVORA.

2	
---	--

26. Koje od navedenih geografskih karata pripadaju skupini tematskih karata?
- a) Politička karta Azije
 - b) Topografska karta mjerila 1:100 000
 - c) Karta Europe 1:5 000 000
 - d) Reljefna karta Hrvatske
 - e) Plan grada Krka

2

27. Koje su tvrdnje o Zemlji u svemiru točne?

- a) Planet Sunčevog sustava najudaljeniji od Zemlje je Uran.
- b) Mjesečeve mijene izmjenjuju se redom: uštap, prva četvrt, mlada, zadnja četvrt.
- c) Uran, Saturn i Neptun veći su planeti od Zemlje.
- d) Jedan obilazak Mjeseca oko Zemlje traje 28 dana.
- e) Planet s najkraćom godinom mjerenom Zemaljskim danima je Merkur.

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI SREDNJI I DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA I BROJA NA CRTU ISPRED POJMOVA U LIJEVOM STUPCU. JEDNO SLOVO I JEDAN BROJ SU VIŠAK.

3

28. Svakom od navedenih pojmova pridruži nadmorsku visinu i boju kojom se prikazuje na zidnoj geografskoj karti svijeta.

_____ gora	A) 0-200 m	1) smeđa boja
_____ nizina	B) 200-500 m	2) bijela boja
_____ brežuljak	C) 500-1000 m	3) zelena boja
	D) 1000-2000 m	4) žuta boja

U SLJEDEĆEM ZADATKU POVEŽI DESNI STUPAC S LIJEVIM UPISIVANJEM PRIPADAJUĆEG SLOVA NA CRTU ISPRED POJMA U LIJEVOM STUPCU.

2

29. Godišnja doba poveži s odgovarajućim datumima.

_____ 8. veljače	A) ljeto na sjevernoj polutki
_____ 15. lipnja	B) ljeto na južnoj polutki
_____ 20. rujna	C) proljeće na južnoj polutki
_____ 29. studenog	D) jesen na južnoj polutki

SLJEDEĆA TRI ZADATKA RIJEŠI NA PRILOŽENOM CRTEŽU.

2

30. Kosim crtama ispuni cijeli toplinski pojas u kojem se nalazi manji dio Europe. Naziv paralele koja omeđuje taj pojas je _____.

2

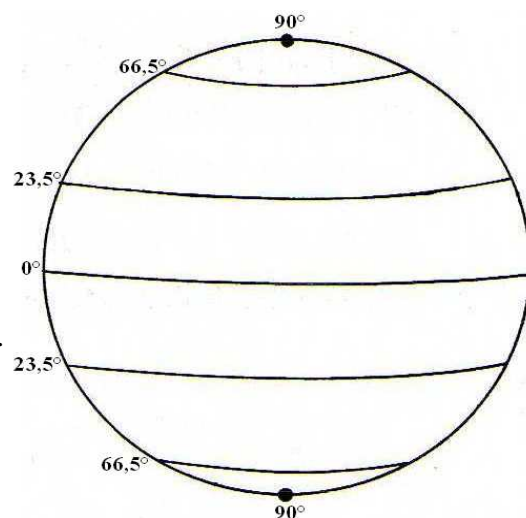
31. U cijeloj dužini podebljaj paralelu na koju sunčeve zrake padaju okomito 23. rujna.

Njezin naziv je _____.

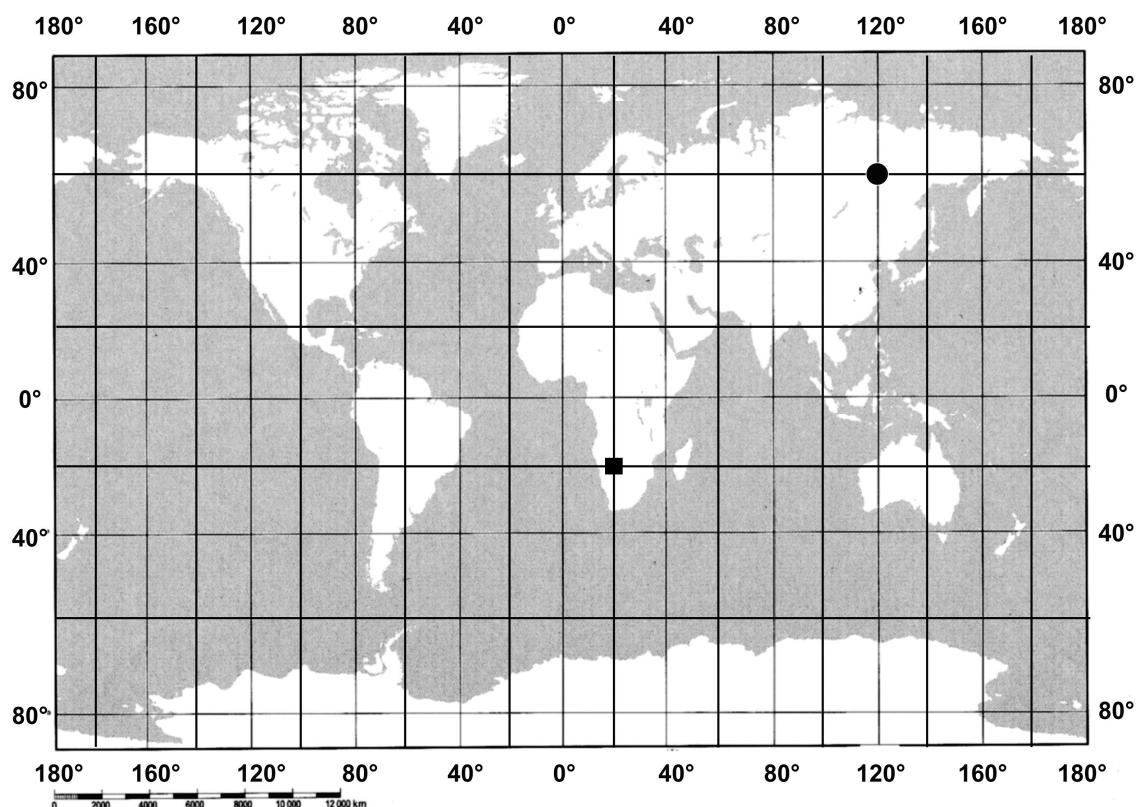
2

32. Okomitim crtama (|||||) ispuni cijeli toplinski pojas u kojem sunčeve zrake padaju okomito dva puta godišnje.

Taj pojas naziva se _____.

SLJEDEĆA DVA ZADATKA RIJEŠI UZ POMOĆ PRILOŽENE KARTE SVIJETA.

3

33. a) Odredi geografski smještaj točke označene kružićem (●). Strane svijeta ne upisuj kraticama. _____

b) Označi na geografskoj karti trokutićem (▲) točku čiji je geografski smještaj:
20° južno od ekvatora i 100° zapadno od početnog meridijana.

c) Točka označena ▲ nalazi se u _____ oceanu.

2

34. Točka označena kružićem (●) udaljena je od Sjevernog pola _____ stupnjeva, a točka označena kvadratićem (■) od Južnog pola _____ stupnjeva.

2

35. Među navedenim podacima zaokruži slovo ispred udjela mora na Zemlji i znakom **X** prekriži slovo ispred površine kopna na Zemlji.

a) 29%

d) 149 000 000 km²

b) 361 000 000 km²

e) 21%

c) 71%

f) 79%